

שְׁבוּי וְלֹא בְמַחְנֶה פְּלִיטִים

תשפ"ד | גליון 23

תולדות

נשאלת אפוא השאלה מדוע יצחק אבינו שמידתו מידת הפחד והגבורה, דווקא הוא ימליץ טוב על ישראל יותר מן האבות האחרים?

היה הרב הקדוש רבי מאיר'ל מפרימישלן משיב על שאלה זאת בשם הרה"ק רבי פייביש מברוצ'ין (בראדשין), זכותם תגן עלינו, שכך היה אומר: טענה היתה בפיו של יצחק אבינו: אף אני היה לי בן חוטא ובכל זאת, אף כי בשר ודם הנני, אהבתי ומחלתי וסלחתי לו, הרי אתה, רבושי'ע שמוחל וסולח אתה, על אחת כמה וכמה שצריך אתה לאהוב את בניך ולסלוח להם אף על פי שחטאו לך.

יוצא אפוא שעל ידי אהבתו של יצחק לעשו ניתנה טענה בפיו כדי ללמד זכות על ישראל.

זהו פשוטו של הכתוב "וַיִּצְחָק יַצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צִיד פְּגִי" (בראשית כה, כח) כדי שתהא לו אחר כך טענה מזומנת בפיו, להשיב לו לריבונו-של-עולם כאשר יתאונן על חטאיהם של ישראל...

והביא את סיפורו המרגש של רבו הקדוש...

* * *

על צדיק קדוש זה הרה"ק רבי חיים מצ'רנוביץ זי"ע, בעל ה'באר מים חיים' מסופר, שבנו היה רחוק מדרך התורה והמצוות, ועל אף זאת היה מחבבו עד מאוד. היה מספק לו את כל צרכיו - אוכל, מלבושים ומגורים. פעם הלך וראהו יושב בבית-מרזח יחד עם חבורת פוחזים, כשהוא מלעיט עצמו במאכלות ומשקאות אסורים, ועסוק במשחק הקלפים (קארטן). הצדיק ניגש אל בנו הסורר, ניגב את הזיעה מעליו ונישק לו על פניו, וכך קם והלך עם אביו.

מערות קברו של בעל ה'באר מים חיים' בצפת

מידי בוקר כשהצדיק היה משכים באשמורת, היה מנהגו לחלות פני ה' אלקיו, וכך היה אומר: ריבונו של עולם, הס קטיגור שלא יקטרע על בניך רחומיך, הרי גם לי יש בן שאינו מתנהג כראוי, בכל זאת אקפיד על המדברים סרה עליו, והנני משפיע עליו מכל טוב, כן אתה רבונו של עולם, למד ממני קל וחומר, הרי אתה אב הרחמן, רחום וחנון, בוודאי לא תפנה לחטאות של בניך אהוביך, תן להם את כל צרכיהם בשפע'.

לבסוף, שב הבן רבי קלונימוס זצוק"ל בתשובה, ונחשב כאחד הצדיקים הגדולים, הוא נסתלק לבית עולמו ונקבר בבית העלמין העתיק בצפת ת"ו ישם חלקת מחוקק ספון' אביו הגדול ה'באר מים חיים', זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל.

* * *

וכאן נציג שוב את הסיפור שקראנו בתחילת המאמר, אלא שכעת נשלים את הפרטים החסרים, דבר שיתן לנו הבנה אחרת של הסיטואציה:

הילד מכוון את מבטו אל מול המצלמה, ומטיח דברים קשים וחריפים כלפי בני משפחתו...

בעת שאנו מתוודעים לתיאור שכזה, מן הסתם יעלו על לבנו מחשבות סוערות, כדוגמת: "איזה חינוך לקוי", "עזות מצח בהתגלמותה", ולמסקנות כמו: "אסור בשום אופן להניח לו ולשתוק" - - -

נשאל, האם הרהורים אלו מוצדקים?

בהמשך נביא את האפיזודה הנ"ל, בצירוף הפרטים החסרים, הם בוודאי יביאו למחשבות ולרגשות אחרים - - -

* * *

חכמינו הקדושים מספרים לנו (שבת פט:) על מה שיתרחש בשמי-רום לעתיד לבוא:

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: מאי דכתיב מהו פירוש הפסוק בישיעה (סג, טז):

'כִּי אֶתֶּה אֲבִינוּ כִּי אֲבָרְהָם לֹא יִדְעֵנוּ וַיִּשְׂרָאֵל לֹא יִפְיָנוּ אֶתֶּה ה' אֲבִינוּ גֹאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׂמֵךְ?'

לעתיד לבא יאמר הקב"ה לאברהם: בניך חטאו לי! אמר אברהם לפניו: רבונו של עולם! ימחו על שחטאו על קדושת שמך! שיתקדש שמך בעולם כשתעשה דין בעוברים על דבריך.

אמר הקב"ה: אימר ליה ליעקב - אומר ליעקב שבניו חטאו לי, דהוה ליה צער גידול בנים, אפשר דבעי רחמי עליהו - משום שהיה לו צער גידול בנים, אולי יבקש רחמים עליהם.

אמר ליה - יאמר לו ה' ליעקב: בניך חטאו! אמר לפניו: רבונו של עולם! ימחו על קדושת שמך!

אמר הקב"ה: לא בסבי טעמא - לא בקשישים - באברהם - טעם, ולא בדודקי - ולא בילדים - דהיינו ביעקב - עצה.

אמר לו הקב"ה ליצחק: בניך חטאו לי! אמר לפניו: רבונו של עולם! וכי בני הם ולא בניך?!

והרי בשעה שהקדימו לפניך 'נעשה' ל'נשמע', קראת להם 'בני בכורי'. ואילו עכשיו אתה אומר שהם בניי, ולא בניך?!

ועוד, כמה חטאו? כמה שנותיו של אדם? שבעים שנה! דל, הפחת מהם עשרין שנותיו הראשונות דלא ענשת עליהו - שאינך מעניש עליהן.

פשו להו - נותרו חמשים שנים - חמישים שנה. דל - הפחת כ"ה דלילותא - עשרים וחמש של הלילות, שאדם ישן בהם. פשו להו כ"ה - נשאר עשרים וחמש.

דל תרתי סרי ופלגא - הפחת שנים עשרה וחצי דצלווי - תפילה, ומיכל - ואכילה ודבית הכסא, פשו להו תרתי סרי ופלגא - נותרו שנים עשרה וחצי.

אם אתה סובל את כולם - מוטב, ואם לאו - פלגא - מחצה עלי ופלגא עליך!

ואם תמצא לומר: כולם עלי, הא קריבית נפשי קמך - הרי כבר הקרבתי נפשי לפניך בעקידה.

פתחו ישראל ואמרו על יצחק: כי אתה אבינו! אמר להם יצחק: עד שאתם מקלסין - משבחים לי, קלסו להקב"ה! ומחוי להו - ויראה להם יצחק את הקב"ה בעינייהו - בעיניהם.

מיד נשאו - ישאו עיניהם למרום ואומרים - "אתה ה' אבינו גאלנו מעולם שְׂמֵךְ".

הילד האומלל, שנחטף מביתו באכזריות, ושרוי באחת המנהרות החנוקות במחנה פליטים ברצועה מכון מול איומי נשק שלוף המוחזק בידי רעול פנים מרושע את מבטו העצוב למדי אל מול המצלמה, ומטיח בכפיה דברים קשים וחריפים כלפי בני משפחתו ועמו האהובים ...

מסתבר כי לאחר השלמת הפרטים החסרים, הסיפור קיבל גוון אחר לחלוטין. לבנו - לב יהודי ואנושי יוצא אל הנער הזה. רגשותינו מגיבים כעת בכיוון הפוך לגמרי מכפי שהגיבו בעת שנחשפנו לראשונה למקרה. גלים רותחים של רחמים והזדהות עם אותו עלם חסר אונים מציפים אותנו. כעת אנו מבינים כי לא מרצונו הטוב ולא מבחירתו החפשית החליט אותו עלם מסכן, להגיד את מה שאמר, אלא מיראתו את המחבלים לא נותרה בידו כל ברירה, ולכן היה חייב להתבטא בצורה הזאת.

אולם עלינו לדעת כי לא ברצועת עזה בלבד מוחזקים אחים מסכנים בשבי, ולא רק במרתפי ג'באליה הטחובים שרויים בני נעורים עבריים כפותים וכבולים, ירחם ה'. אלא שלדאבון הלב רבים הם הצעירים שמבחינה רוחנית ונפשית נכנסים בגדר 'יושבי חושך וצלמוות', גם מבלי שיהיו אסורים בנחשתיים וברית. מבוגר בעל מבט מעמיק יוכל להתבונן מאחורי המסוה - של נער המצטייר בעינינו כזחוח ושבע רצון, של צעיר הנראה שכביכול 'עושה חיים', של מי שהתנהגותו כלפי חוץ 'צועקת' התרסה ו'איפכא' - ולמצוא שם סיפור שונה בתכלית - סיפורו של שבוי, כפוי ואנוס, סיפור כואב של נפש אומללה, האזוקה בכבלים מענים!

ובהתאם לתובנה זו, בוודאי יבין כל אחד כיצד אמור לנהוג מול נשמה תנועה.

והנה, נודע בשערים היהודי היקר המורם מעם, שזכה להכיר את בוראו בהיותו בן מי שנה, ומאז ועד יומו האחרון בהאי עלמא, זכה וזיכה את הרבים באופן יוצא מהכלל, ניצל את כשרונותיו וקירב לבבות רבים לאבינו שבשמים ה"ה בעל התשובה המפורסם ביותר בדורנו, הגאון **הרב אורי זוהר** זצ"ל. בעקבות נסיונו האישי בנדון הני"ל, כלומר - צאצאים שלא הולכים בתלם, כך סיפר, הקדיש תקופה נכבדה מחייו עד לימיו האחרונים בהאי עלמא, בכדי ללמוד ביסודיות את התופעה הנפוצה. ובספרו הקטן בכמות והרב באיכות '**אבות על בנינים**', שופך אור לעומקה של סוגיה לא פשוטה זו, ולהלן נביא מדבריו הבהירים (שם סוף פרק ג):

...ולכן אנו חייבים להאמין לבנינו, שהם באמת כמעט לא יכולים אחרת. שאין פירוש הדבר שכשאני מקבל את בני ואוהב אותו. אני גם כביכול מאשר שדרכו נכונה. ודאי שאין הדבר כן. וגם הבן יודע את זה טוב מאוד. אין מה לחשוש כלל - הוא לא יטעה, ואף אחד לא יטעה ויפרש את היחס האוהב שלנו אליו כאילו אנו אוהבים

ומאשרים גם את דרכו. ההיפך הוא הנכון. כשאתה לומד את בנך ויודע שהוא אנוס באמת, ולכן אתה אוהב אותו על אף מעשיו, בזה אתה מקדש את התורה אצלו. כי הרי הבן יודע איך אתה חי. הוא מודע היטב למערכת הערכים התורניים שלפניהם אתה מכווין את חיך וחיי משפחתך. הוא יודע מצוין למה אתה מצפה ומייחל ממנו, גם אם לא תאמר לו זאת כלל. ואז כשהוא נוכח דרך יחסך אליו, שלא די שהתורה לא מנגדת אותו, אלא מצְנָה לאהוב אותו כשאתה נותן לו זמן ואפשרות למצוא את עצמו. בקיצור, מחכה לו בסבלנות כמו הסבלנות שבה חיכה הקב"ה לרבי עקיבא - הרי בכך קידשת אצלו שם שמיים. על ידך שם שמיים מתאהב אצלו שהרי אין דבר שהבן היה רוצה יותר, מאשר לאחות את הקרע שבין רצונו הפנימי להיות יהודי ירא שמיים בתכלית, לבין הלב שעדיין לא יכול לקבל את זה. במילים אחרות אתה צריך לתת לבן שלך אויר לנשימה, זה בדיוק מה שהוא צריך לקבל עכשיו בחייו - זמן. זמן להגיע אל עצמו, אל נשמתו, אל אלקיו. ובזמן הביניים הזה הוא חייב לקבל אישור לכך שאוהבים אותו, שמקבלים אותו, שהוא, הבן, קיים בחיינו קיום הכי חשוב בעולם - וזה על רמה בסיסית עוד לפני קיום המצוות!

ביחד עם כל בית ישראל הננו נושאים תפילה שעד שגליון זה יגיע לידכם, ישוחררו כל החטופים המסכנים מארץ אויב, וישבו אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה לגבולם כשהם בריאים ושלמים, המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרווחה ומאפילה לאורה.

תקוות כולנו - שיחד עם השבויים בגוף - יעזור אבינו אב הרחמן ויחלץ ויציל את הנשמות היקרות והגבוהות, שאסורות וכלואות, חטופות ואנוסות - לעת עתה - בידי יצרים יתן השי"ת להוריהם ולקרובים אליהם סבלנות רבה בצירוף חכמה בינה ודעת, להבינם ולהחיותם להחלימם ולרפאותם.

בניך ובנותיך נתנים לעם אחר כפייר ביבס נ"י בן 9 חודשים בשבי החמאס

ובתפילתנו על שבויי עמך ישראל מכל סוג שהוא, נרים עיניים למרום, נבקש - הושיענו אלקי ישענו: **"... לְחַבֵּשׁ לְנֶשְׁבָּי לֵב, לְקַרְא לְשְׁבוּיִם דְּרוּר, וְלְאִסְוִירִים פְּקַח קוֹחַ"** (ישעיהו סא, א); ועל השאלה והתמיהה: **הַיֵּקַח מִגְבוּר מִלְקוֹחַ, וְאֵם שְׁבִי צְדִיק יִמְלֹט? כְּסוּבוּרִים אַתֶּם שְׂאֵי אִפְשֵׁר לְקַחַת מִעֲשׂוֹ מִלְקוּח-שְׁבוּי שֶׁל יַעֲקֹב הַצְדִּיק (יש"ס), עוֹנָה הַשִּׁי"ת: כִּי כֹה אָמַר ה', גַּם שְׁבִי גְבוּר יִקַּח, וּמִלְקוֹחַ עָרִיץ יִמְלֹט, וְאֵת יְרִיבָהּ אֲנֹכִי אֲרִיב, וְאֵת בְּנֵיהָ אֲנֹכִי אוֹשִׁיעַ** (ישעיהו מט, כה).

'נלחמים על הבית' | הבית היהודי כאי של יציבות ורוגע בתוככי סערת המלחמה האזינו לשלוחת החירום של 'קו עולמות' להורים ולילדים

מפי יו"ר מכון 'עולמות' המהנדס הרב דוד רוזנברג מאמן ילדים ונוער, מנחה סדנאות לילדים לכישורי חיים ולמידות טובות, ומסייע בהתמודדות מול מצבי חרדה

08.61.61.682

מוגש כשירות לציבור ע"י מכון 'עולמות' - הכשרת צאצאינו לחיים | 0527624095 | machonolamot@gmail.com

❖ ברכת מזל טוב ❖

לבן אחי היקר, הרה"ח ר' נתן רוזנברג הי"ו, צפת ת"ו

לרגל שמחת נישואי בתו הכלה החשובה שתחי' עב"ג החתן המופלג כמר נחמן משה צבי בלוי נ"ו

שתתקיים בעז"ה ביום ג' ויצא, באולמי 'ארמונות אור' רחוב לח"י 1, צפת

זכות הפצת הגליון תעמוד להם שיזכו לבנות בית נאמן בישראל ויראו דורות ישרים ומבורכים.